

Opbouw en gebruik rolsteigers:

‘Gezond verstand, kennis, kunde én controle eerste vereisten’

Het is nog geen halfjaar geleden dat de Arbeidsinspectie de resultaten van een bliksemactie in de binnensteden presenteerde waarbij het veilig gebruik van rolsteigers centraal stond. In twee weken tijd legden de inspecteurs ruim tweehonderd keer het werk stil; soms ging het om meerdere stilleggingen per locatie. Daarnaast werden ruim dertig boetes en meer dan tweehonderd waarschuwingen uitgedeeld. Een droevig resultaat als beseft wordt dat er slechts 342 kleine bouwlocaties werden gecontroleerd. Reden genoeg om het veilig gebruik van rolsteigers centraal te stellen tijdens een VSB-forumdiscussie.

Als het om veilig werken op hoogte gaat, kan de schilder, dakdekker, installateur of andere bouwvakker kiezen uit een groot aantal hulpmiddelen voor een tijdelijke werkplek op hoogte. Eén daarvan is de rolsteiger, maar wat is een rolsteiger precies en waarin verschilt die bijvoorbeeld ten opzichte van stalen steigers? Zijn twee rolsteigers met een loopplank ertussen een rolsteiger of een steiger? Rik Nab van Instant Apeldoorn: ‘In principe worden alle steigers waar wielen onderzitten rolsteigers genoemd.’ Dat neemt niet weg dat wanneer je de wielen eronder vandaan haalt, het een rolsteiger blijft’, vult Miel Ferket van Scaffolding Training Europe aan. ‘Er is wel een duidelijk verschil tussen twee rolsteigers met een loopplank ertussen en een stalen stei-

ger. Beide moeten berekend, getekend en veilig opgebouwd worden, maar de berekeningen zijn gebaseerd op een verschillende norm’, aldus Henry Dijkstra van Altrex. ‘Bij de keuze voor het type steiger gaat het in veel gevallen met name om de gebruikstoepassing. Een rolsteiger wordt duidelijk voor andere typen projecten gebruikt dan een stalen steiger.’

Een verschil met de traditionele stalen steiger zijn de wielen onder de rolsteiger, waarmee deze kan worden verplaatst. Maar wanneer kan en mag een rolsteiger worden verreden? Jan Ockhuizen: ‘Bij binnentoe-passingen mag er – langzaam – worden gereden met de rolsteiger wanneer deze niet hoger is dan 12 meter; bij buitentoe-passingen is die hoogte begrensd op 8 meter. Daar zijn de rolsteigers op berekend en voor ontwikkeld.’ Matthijs Pitlo van Workx: ‘En daarbij zul je natuurlijk rekening moeten houden met de ondergrond en bijvoorbeeld veel wind. Het verrijden van een rolsteiger in een sporthal is iets heel anders dan wanneer deze buiten op een bouwplaats of in de

tuin staat opgesteld.’ Verder is het aan te bevelen om rolsteigers die hoger zijn dan 6 meter, vast te zetten aan de gevel. Bovendien kan het bij het verplaatsen soms verstandiger zijn, om het bovenste deel er van af te halen.

Uitstekende productnorm

Hoogte, ondergrond en windbelastingen zijn aspecten die ook een rol spelen in de Richtlijn Steigers, die speciaal werd ontwikkeld voor sta-

len steigers. Is de Richtlijn Steigers dan ook bedoeld voor rolsteigers? Adri van Antwerpen van Custers Hydraulica: ‘Nee. De Richtlijn Steigers sluit aluminium steigers specifiek uit.’ ‘Daarbij komt nog eens dat er voor rolsteigers een productnorm is’, aldus Jan Ockhuizen van Layher. ‘De discussie zou eigenlijk alleen over die norm moeten gaan.’ Henry Dijkstra licht toe: ‘De Richtlijn Steigers is bedoeld voor stalen steigers die gedurende langere tijd worden gebruikt.’

Zou er dan eigenlijk niet een Richtlijn Rolsteigers moeten zijn? Sepp Vedral: ‘Het is maar de vraag wat je ermee wilt bereiken. De rolsteiger zit eenvoudiger in elkaar en er is een uitstekende productnorm voor. Een goede gebruiksaanwijzing en -instructie zijn in principe voldoende.’ Die mening is ook Rik Nab toegeedaan: ‘De discussie over een richtlijn hebben we ook gehad binnen de commissie rolsteigers van onze vereniging. Dat is één van de redenen waarom we recent een beknopte instructieflyer hebben uitgebracht die de gebruiker ondersteunt bij het veilig werken op een rolsteiger.’ Remco ter Horst van Custers Hydraulica: ‘Het gaat daarbij niet om een richtlijn maar om een heldere beschrijving die de gebruiker helpt. Dat neemt niet weg dat de gebruiksaanwijzing (handleiding opbouw en gebruik) van de fabrikant natuurlijk nooit kan worden vervangen.’

Wanneer die gebruiksaanwijzingen van de fabrikant worden afgezet tegen het grote aantal fouten

dat de Arbeidsinspectie constateerde, kun je jezelf afvragen waar het mis gaat. Rik Nab: ‘Het gaat bijna altijd mis in de praktijk. De gebruiksaanwijzingen zijn uitstekend maar bij het gebruik blijkt dat het toch altijd mensenwerk blijft. Als verhuurder lever je alles als een compleet pakket, inclusief opbouwvoorschriften. Maar iemand die maar twee uurtjes op de rolsteiger hoeft te staan voor

Sepp Vedral: ‘Bij opbouwen rolsteiger bewust zijn wat je doet, waar je mee bezig bent en welke verantwoordelijkheid je draagt’

Jan Ockhuizen: ‘Strengere controle noodzakelijk, maar werkbaarheid minstens zo belangrijk’

Adri van Antwerpen: ‘Voor betrouwbare berekening van rolsteiger zijn sterkteberekening van verschillende onderdelen vereist’

VSB-forumdiscussie

De VSB-forumdiscussie is een initiatief van de Vereniging van Steiger-, Hoogwerk- en Betonbekistingbedrijven (VSB). Door hun jarenlange ervaring beschikken de VSB-leden over een onschatbare hoeveelheid kennis en deskundigheid. Die knowhow wordt onder meer via de forumdiscussies overgedragen. Tijdens de discussies passeren onder meer de stand der techniek, ontwikkelingen en aandachtspunten voor potentiële gebruikers de revue. De VSB-forumdiscussies worden vier maal per jaar georganiseerd. Actuele of relevante onderwerpen staan daarbij centraal. De bijeenkomsten staan onder leiding van Frank de Groot, hoofdredacteur van BouwTotaal en vinden plaats onder auspiciën van de PR-commissie van de VSB.

Deelnemers aan de VSB-forumdiscussie over rolsteigers waren Sepp Vedral van Skyworks (Berkel en Rodenrijs), Jan Ockhuizen van Layher (Raamsdonksveer), Adri van Antwerpen en Remco ter Horst van Custers Hydraulica (Venray), Miel Ferket van Scaffolding Training Europe (Barendrecht), Henry Dijkstra van Altrex (Zwolle), Bart Korswagen van Harsco Infrastructure (Arkel), Ton Teel van v.d Heuvel Alu Products (Etten-Leur), Rik Nab van Instant Apeldoorn (Apeldoorn), Matthijs Pitlo van Workx (Rotterdam) en René de Korte en Huub van der Linden van Scafom-rux Holding (Budel).

Remco ter Horst: ‘Altijd gebruiksaanwijzing van de fabrikant volgen’

een bepaalde klus, zal niet altijd de voorschriften op de juiste manier opvolgen. Die zal al snel denken: ik ben over twee uurtjes alweer klaar.’ Dat is ook de ervaring van Matthijs Pitlo: ‘De opbouwtekeningen en -instructies zijn over het algemeen uitstekend, maar door de hectiek of de druk van de dag is het de vraag of het in de praktijk netjes wordt opgevolgd.’

Verantwoorde montage en gebruik

Is de verantwoordelijkheid voor het opbouwen en gebruiken van de rolsteiger daar-

mee eigenlijk wel bij iedereen duidelijk? Miel Ferket: 'De verantwoordelijkheden zijn wel duidelijk. Onze ervaring is dat het pas werkt, wanneer er gecontroleerd en gesanc-tioneerd wordt. Vaak denkt men dat het opbouwen van een rolsteiger geen opleiding vereist. In veel gevallen gaat het bij de keuze voor een aluminium rolsteiger al fout. Voor een groot aantal werkzaamheden is dat inderdaad de juiste keuze maar in sommige gevallen ook niet. Cruciale aspecten bij de keuze van de rolsteiger zijn het gebruik van voldoende diagonalen, goede stabiliteit en de hoogte waarop wordt gewerkt. Het komt niet zelden voor dat er een rolsteiger wordt op- en afgebouwd voor een betrekkelijk kleine handeling. Dat betekent dat voor het boren van een gaatje op een aantal meter hoogte veel risicominsten nodig zijn door de rolsteiger op- en af te bouwen. Het is goed om vooraf na te denken over het werk wat gedaan moet worden en welke arbeidsmiddel daar het meest geëigend voor is.' Sepp Vedral: 'Dat zorgt ervoor dat de werkvoorbereiding veel meer aandacht moet krijgen. Voor veel bedrijven is dat nog wel een station te ver.' En het betekent ook dat er beter toezicht moet komen,' vult Miel Ferket aan. 'Dat zal in eerste instantie door de werkgever moeten gebeuren, maar ook door de opdrachtgever zelf.'

Miel Ferket: 'Werken met rolsteigers vereist gezond verstand, kennis en kunde én toezicht'

Professionele opbouw

Als blijkt dat er in de praktijk veel fouten worden gemaakt bij het opbouwen van de rolsteiger, lijkt een voor de handliggende conclusie om de rolsteiger dan maar te laten opbouwen door professionals. Biedt dat een oplossing? Bart Korswagen van Harsco Infrastructure: 'Veel opdrachtgevers in de industrie hebben eventuele extra kosten er voor over omdat ongelukken op een plant al snel leiden tot het inhouden van een bonus voor veilig werken.' Volgens Jan Ockhuizen staan ook andere opdrachtgevers open voor een professionele opbouw: 'Ook buiten de industrie bestaat er belangstelling. Er wordt simpelweg een rekensommetje gemaakt: welke kosten zijn gemoeid met een ongeval en wat kost het om een rolsteiger te laten opbouwen.'

Henry Dijkma: 'Mixen niet te rijmen met credo van de branche: berekenen en tekenen'

Geld en sancties lijken daarmee belangrijke beweegredenen om een rolsteiger door derden te laten opbouwen. Henry Dijkma: 'Op het moment dat de Arbeidsinspectie aankondigt dat er meer controles worden gehouden, neemt het aantal opdrachten voor rolsteiger materiaal, zoals kantplanken met een toe.' Ton Teel: 'Er is al veel vooruitgang te boeken als iedereen de opbouw-instructie van de fabrikant door zou lezen en mee zou nemen. En dan nog blijkt de praktijk vaak weerbarstiger; in veel gevallen werkt men alleen met die onderdelen waarvan men zelf vindt dat ze nodig zijn. Kantplanken worden dan al snel thuis gelaten.'

Breed veiligheidsbewustzijn

Zoals het zich laat aanzien, zou de situatie in de industrie een voorbeeld

moeten zijn voor de bouw. Is dat realistisch? Bart Korswagen: 'Dat lukt alleen als er heel streng wordt gecontroleerd. Het veiligheidsbewustzijn bij mensen verbeter je niet zonder slag of stoot. Daar zijn vaak dwingende maatregelen voor nodig.'

Matthijs Pitlo ziet daar wel verschillen per project: 'Iedere opdrachtgever en ieder project zijn verschillend. De een is nauw betrokken bij de veiligheid, terwijl de ander er veel minder aandacht voor heeft.' Miel Ferket: 'Misschien dat je zelfs nog verder terug moet in de keten: bij de opleidingen. Als ik bij schilders- of installateursopleidingen kom, dan merk ik dat er te weinig aandacht wordt besteed aan het begrip veilig werken op hoogte. Die aandacht zou er zeker moeten zijn.' Zijn er dan geen opleidingen voor het veilig werken op de rolsteiger? Ton Teel: 'Dat blijft een moeilijk punt. Het gaat om een werkplek die over het algemeen maar voor korte tijd wordt gebruikt. Het is volgens mij veel praktischer om een kaart met opbouw-instructies onlosmakelijk aan de rolsteiger te hangen.' Miel Ferket: 'De opleidingen voor stalen steigers zijn in ieder geval goed geregeld. Er is wel een groep die is opgeleid voor het opbouwen van rolsteigers, maar die groep wordt steeds kleiner. En dat terwijl te verwachten valt dat er meer zal worden ingehuurd.'

Gediplomeerd personeel Waar de vrijwilligheid voor opleidingen blijkbaar nog tekortschiet, zou uitkomst geboden kunnen worden door het gebruik van gediplomeerd personeel te stimuleren of te verplichten. Valt daar wat van te verwachten? Sepp Vedral: 'Wanneer je een rolsteiger opbouwt, moet je weten wat je doet, waar je mee bezig bent én welke verantwoordelijkheid je draagt voor de veiligheid van jezelf en anderen. Daarvoor moet je een opleiding hebben gehad en moet je kunnen bewijzen dat je die opleiding ook hebt gevolgd. Maar of dat direct aan een diploma moet worden gekoppeld, weet ik niet.'

René de Korte van Scafom-rux: 'Je zou het kunnen vergelijken met het behalen van je rijbewijs. Op het moment dat je afrijdt, gedraag je je volgens de regels. Is het rijbewijs eenmaal binnen dan wordt het met een aantal regels al snel minder nauw genomen. Die kans bestaat ook wanneer je gediplomeerd monteur van rolsteigers bent.' 'En daar komt precies het toezicht om

Ton Teel: 'Praktisch om opbouw-instructies onlosmakelijk aan de rolsteiger te hangen'

Henry Dijkma: 'Mixen niet te rijmen met credo van de branche: berekenen en tekenen'

Bart Korswagen: 'Mixen uit oogpunt van verantwoordelijkheid én aansprakelijkheid onverstendig'

de hoek kijken', vult Miel Ferket aan. 'Je zult er bovenop moeten zitten om ervoor te zorgen dat mensen zich aan de regels blijven houden.' Ton Teel ziet ook veel in een verplichte instructieopleiding: 'Dat maakt de werkgever mede-verantwoordelijk voor het gedrag van zijn werknemers. Op die manier zorg je ervoor dat de betrokkenheid van werkgeverszijde groter is.' Daarmee zou de werkgever dus de rol van de overheid op zich moeten nemen? Rik Nab: 'Die rol is inderdaad voor de Arbeidsinspectie weggelegd. De praktijk leert echter dat de capaciteit daar gewoonweg tekortschiet.' Henry Dijkma ziet ook voor de werknemers een taak weggelegd: 'Ook een werknemer heeft een zekere verantwoordelijkheid en daarop mag of moet je hem als werkgever aanspreken.'

Wel of niet mixen?

Veilig werken op rolsteigers is onlosmakelijk verbonden met het materiaal waarmee wordt gewerkt. De afgelopen periode is de markt regelmatig in het nieuws geweest met het mixen van onderdelen van rolsteigers van verschillende fabrikanten. Is dat mixen eigenlijk wel toegestaan? De meningen hierover

zijn verdeeld. Ton Teel: 'Mixen is toegestaan, zolang het een standaardconfiguratie betreft. Wij hebben verschillende combinaties van steigeronderdelen laten testen. Als onze producten worden gecombineerd met producten van bekende fabrikanten dan nemen wij de aansprakelijkheid daarvoor over. Wat ons betreft, mag je dus mixen met configuraties waar onze producten op passen.' Die mening wordt niet door alle deelnemers aan de forumdiscussie gedeeld. Henry Dijkma: 'Onze

branche heeft terecht de mond vol van berekenen en tekenen. Dat laat zich niet rijmen met die benadering. Als je het mixen van standaardconfiguraties toelaat, dan kun je op je vingers aftellen dat dat ook voor andere configuraties zal worden gedaan. Overigens werkt het in de praktijk niet om gemixte steigers te berekenen omdat de materiaal-specificaties van de fabrikanten bekend moeten zijn. Uit oogpunt van veiligheid en aansprakelijkheid moet je niet willen mixen. En wettelijk is het ook niet toegestaan, omdat die berekening gewoon verplicht is.' Sepp Vedral vult aan: 'Het wordt voor de gebruiker bovendien erg onduidelijk. Wat kun je wel mixen en wat niet? Welk product en onder welke omstandigheid laat je het mixen wel toe? Het wordt er denk ik niet veel beter door.' Adri van Antwerpen: 'Als er een berekening van een rolsteiger wordt gemaakt, zul je ook de sterkteberekening moeten kennen van de verschillende onderdelen waar de rolsteiger uit wordt opgebouwd. Die geven fabrikanten niet zomaar; daar ligt veelal een filosofie aan ten grondslag waarbij men is uitgegaan van de berekening en levering van een 'totaalproduct'. Ook Jan Ockhuizen denkt dat het de duidelijkheid voor de markt niet ten goede komt: 'Het wordt een stuk ondoorzichtiger en gevaarlijker. Een opdrachtgever komt bij ons en wil of moet een berekening hebben. Die berekening kan je alleen baseren op je eigen materiaal.' Matthijs Pitlo: 'En dan komt altijd nog de vraag: waar liet de

Rik Nab: 'Niet alleen bij verhuur maar ook bij verkoop rolsteigers aandacht voor veiligheid door platformen met luiken te gebruiken'

Wel of niet mixen?

Veilig werken op rolsteigers is onlosmakelijk verbonden met het materiaal waarmee wordt gewerkt. De afgelopen periode is de markt regelmatig in het nieuws geweest met het mixen van onderdelen van rolsteigers van verschillende fabrikanten. Is dat mixen eigenlijk wel toegestaan? De meningen hierover

zijn verdeeld. Ton Teel: 'Mixen is toegestaan, zolang het een standaardconfiguratie betreft. Wij hebben verschillende combinaties van steigeronderdelen laten testen. Als onze producten worden gecombineerd met producten van bekende fabrikanten dan nemen wij de aansprakelijkheid daarvoor over. Wat ons betreft, mag je dus mixen met configuraties waar onze producten op passen.' Die mening wordt niet door alle deelnemers aan de forumdiscussie gedeeld. Henry Dijkma: 'Onze

branche heeft terecht de mond vol van berekenen en tekenen. Dat laat zich niet rijmen met die benadering. Als je het mixen van standaardconfiguraties toelaat, dan kun je op je vingers aftellen dat dat ook voor andere configuraties zal worden gedaan. Overigens werkt het in de praktijk niet om gemixte steigers te berekenen omdat de materiaal-specificaties van de fabrikanten bekend moeten zijn. Uit oogpunt van veiligheid en aansprakelijkheid moet je niet willen mixen. En wettelijk is het ook niet toegestaan, omdat die berekening gewoon verplicht is.' Sepp Vedral vult aan: 'Het wordt voor de gebruiker bovendien erg onduidelijk. Wat kun je wel mixen en wat niet? Welk product en onder welke omstandigheid laat je het mixen wel toe? Het wordt er denk ik niet veel beter door.' Adri van Antwerpen: 'Als er een berekening van een rolsteiger wordt gemaakt, zul je ook de sterkteberekening moeten kennen van de verschillende onderdelen waar de rolsteiger uit wordt opgebouwd. Die geven fabrikanten niet zomaar; daar ligt veelal een filosofie aan ten grondslag waarbij men is uitgegaan van de berekening en levering van een 'totaalproduct'. Ook Jan Ockhuizen denkt dat het de duidelijkheid voor de markt niet ten goede komt: 'Het wordt een stuk ondoorzichtiger en gevaarlijker. Een opdrachtgever komt bij ons en wil of moet een berekening hebben. Die berekening kan je alleen baseren op je eigen materiaal.' Matthijs Pitlo: 'En dan komt altijd nog de vraag: waar liet de

Matthijs Pitlo: 'Werkgever én werknemers verantwoordelijk voor veilig gebruik'

grens? Binnenkort komen er ongetwijfeld ook Chinese producten op de markt – als die er al niet zijn. Je kunt je dan zeker afvragen wat de kwaliteit daarvan is en welke sterkteberekeningen eraan ten grondslag hebben gelegen. Je maakt het alleen maar onduidelijker door alle mogelijke mixen toe te staan.' Ook in de praktijk blijkt het mixen van onderdelen niet echt op support te kunnen rekenen. Bart Korswagen: 'Wij leveren en werken met een grote variëteit aan arbeidsmiddelen. Eén ding is duidelijk: er wordt niet gemixt. We mixen niet omdat het anders onmogelijk is om te traceren bij wie de uiteindelijke verantwoordelijkheid én aansprakelijkheid ligt als het fout. Het 'aantoonbaar kunnen maken' is voor ons het belangrijkste.'

René de Korte: 'Opleiding moet meer zijn dan het behalen van rijbewijs. Controle is dan ook noodzakelijk'